

Вихідні дані: Рускуліс Л. В. Дистанційне навчання у процесі підготовки майбутнього вчителя української мови: переваги та недоліки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 75-річчю Ізмаїльського державного гуманітарного університету (15–17 жовтня, 2015). Том I: Історія. Економіка. Педагогіка. Ізмаїл: РВВ ІДГУ; «СМИЛ», 2015. С. 256–258.

С. 256

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Дистанційна освіта (ДО) – сукупність інформаційних технологій, що забезпечують доставку студентові основного обсягу матеріалу; інтерактивну взаємодію студентів та викладачів в процесі навчання; надання студентам можливості самостійної роботи із засвоєного матеріалу, а також оцінку їх знань та навиків у процесі навчання [1, с. 200]; комплекс освітніх послуг, що надаються за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища на будь-якій відстані від освітніх установ [6, с. 131]; універсальна форма навчання, що базується на використанні можливостей широкого спектра традиційних, нових інформаційних, телекомунікаційних технологій та технічних засобів, які створюють для користувача умови вільного вибору дисциплін, діалогового обміну з викладачем без урахування відстані та часу [5, с. 211].

ДО містить елементи стаціонарного, стаціонарно-заочного й вечірнього навчання на основі інформаційних технологій і систем мультимедіа. Сучасні засоби телекомунікацій та електронних видань дають змогу подолати недоліки традиційних форм навчання, зберігаючи при цьому всі їх переваги, й реалізувати нові можливості підвищення ефективності навчання, розвитку й виховання тих, хто навчається.

Головною метою створення й розвитку системи ДО є надання найширшим колам населення в будь-яких регіонах країни та за її межами однакових освітніх можливостей, а також підвищення якісного рівня освіти за рахунок активного використання наукового й освітнього потенціалу університетів, академій, провідних інститутів, галузевих центрів підготовки й перепідготовки кадрів, інститутів підвищення кваліфікації, інших освітніх установ [6, с. 131].

Дистанційне навчання у процесі підготовки майбутнього вчителя української мови дозволяє: здійснювати доступ до світових та наукових скарбниць із будь-якого місця, яке має доступ до Інтернету; спілкуватися з педагогами-професіоналами, однодумцями з інших міст, ВНЗ, консультуватися у спеціалістів; обирати систему навчання, зміст, форми, методи, знаходитися одночасно в різних віртуальних класах, обирати також темп навчання, його інтенсивність у різних освітніх галузях; одночасно навчатися в різних навчальних закладах; мати можливість у процесі оволодіння навчальним матеріалом ставити питання, отримувати на них відповіді; брати участь у конкурсах, олімпіадах, які проводяться в різних містах та країнах; демонструвати продукти своєї особистої діяльності, бачити свої праці, опублікованими в мережі, ставати авторами наукових, художніх або інших творів. Коли студент друкує свою роботу в мережі, він тим самим заявляє про своє авторство наукового, художнього чи будь-якого іншого твору, тобто має можливість самовиявлення й самоствердження; знімати психологічні проблеми, пов'язані з безпосередньою комунікацією [3, с. 183].

Характерні риси дистанційного навчання:

- гнучкість – можливість займатися у вигідний для себе час і наявність його нерегламентованого відрізка, в зручному місці й індивідуальному темпі;
- модульність – можливість формувати з незалежних навчальних курсів-модулів власний індивідуальний або груповий навчальний план;

- паралельність – здійснення навчання паралельно з професійною діяльністю;
- повнота інформаційного доступу – одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо) великої кількості користувачів;
- економічність – ефективне використання технічних і транспортних засобів, навчальних площ, концентроване й уніфіковане подання навчальної інформації та мультидоступ до неї, що знижує витрати на підготовку спеціалістів;

C. 257

- соціальна рівноправність – однакові можливості для всіх здобути освіти, незважаючи на місце проживання, стан здоров'я, елітарність і матеріальну забезпеченість;
- інтернаціональність – експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг;
- пізнавальна спрямованість – користувачі мають виявляти більшу наполегливість до набуття знань, організованість, уміння працювати самостійно та мати навички роботи з комп'ютером і телекомунікаційними засобами зв'язку;
- діагностичність – оцінка рівня розвитку здібностей, професійних якостей користувачів, побудова відповідного соціально-психологічного портрета з метою вибору ефективних засобів та методів навчання;
- гуманність – спрямованість навчання на особистість, урахування її індивідуальних особливостей, створення сприятливих умов для оволодіння знаннями й розвитку творчих здібностей [4; 5;.6].

За дистанційного навчання використовують такі форми навчання і контролю знань: лекції (передбачають запис на аудіо- та відеокасети, диски та ін.); використання новітніх інформаційних технологій (гіпертексту,

мультимедіа, віртуальної реальності та ін.); семінари (проводяться за допомогою відеоконференцій); консультації (допомога під час вивчення дисципліни, послуговуючись електронною поштою, телефоном); лабораторні роботи (засвоєння матеріалу за допомогою мультимедійних технологій, імітаційного моделювання, віртуальної реальності); контроль (у формі тестових програм) [2, с. 312].

Засоби дистанційного навчання значно ширші від традиційних. До них належать: електронні видання навчального призначення; комп'ютерні системи навчального призначення; аудіо- та відео навчальні матеріали; глобальна мережа Інтернет.

Електронні видання навчально призначення – автоматизовані системи навчально призначення, що мають дидактичні, методичні й ін формаційно-довідкові матеріали з навчальної дисципліни, а також програмне забезпечення, яке дає змогу комплексно їх використовувати як для самостійної роботи, так і для контролю знань.

Комп'ютерні системи навчально призначення – програмні засоби для використання в освітньому процесі, які дають можливість: диференціювати процес навчання; контролювати особистість із діагностикою помилок та здійснювати зворотний зв'язок; забезпечувати самоконтроль й самокоригування навчально-пізнавальної діяльності; скорочувати час навчання за рахунок виконання комп'ютером складних обчислень; демонструвати візуальну навчальну інформацію; моделювати та імітувати процеси та явища, проводити лабораторні роботи, експерименти та досліди в умовах віртуальної реальності; прищеплювати вміння приймати рішення тощо.

Аудіо- та відеонавчальні матеріали – інформаційні матеріали на магнітних носіях, аудіо- та відеокасетах, компактних дисках навчання [5, с. 212].

Глобальна мережа Інтернет дає змогу комп'ютерам усього світу обмінювати інформацією. Одним із найбільш популярних додатків Інтернет є

World Wide Web – WWW – «всесвітня павутина», яка становить групу серверів, що підключені до мережі Інтернет і пропонують сторінки інформації у графічному вигляді. У WWW реалізують інтерактивні видання навчального призначення з гіперзв'язками навчання [5, с. 213].

У сучасній світовій практиці використовують різні моделі дистанційного навчання.

Навчання за типом екстернату передбачає самостійне вивчення курсу у школі або вищому навчальному закладі та складання іспитів екстерном у відповідному типі навчального закладу для отримання сертифікату.

Навчання за програмою на базі школи, гімназії, університету забезпечується наявністю спеціальних курсів дистанційного навчання, по закінченню яких учні та студенти можуть отримати відповідний сертифікат, якщо це передбачено, або удосконалювати свої знання у тій чи іншій галузі.

Навчання на основі міжвузівської та загальношкільної програми за допомогою різних навчальних курсів. Університетах дає змогу отримати будь-яку освіту всім бажаючим.

Навчання у відкритих університетах дає змогу отримати освіту всім бажаючим.

Курси самоосвіти реалізуються за допомогою телебачення або радіопрограм, програм на CD, відеозаписів [2, С. 310-311].

У дистанційному навчанні можна виділити три основні технології:

- кейс-технологія, за якої навчально-методичні матеріали чітко структуровані й відповідно комплектуються у спеціальний набір (кейс);
- TV-технологія, що ґрунтується на використанні телевізійних лекцій з консультаціями викладачів;
- мережна технологія, що базується на використанні мережі Інтернет для забезпечення студентів навчально-методичним матеріалом, й інтерактивної взаємодії між викладачем і студентом [4, с. 120].

1. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний

- посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. / Волкова Наталія Павлівна. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с. (Алматер).
 3. Лекції з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової – Харків : «ОВС», 2006. – 496 с.
 4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
 5. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. доп. – К. : Знання, 2005. – 399 с. (*Курлянд Зінаїда Наумівна, Хмелюк Раїса Іллівна, Семенова Алла Василівна на останній сторінці*).
 6. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : Навч. посіб. / Слєпкань Зінаїда Іванівна. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с.